

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl
§ 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.:	12/2016
Klager:	[REDACTED]
Klagers prosessfullmektig:	Advokat John Tuflått
Klagen gjelder:	Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12 22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning
Beslutningsdato:	9. oktober 2017
I behandlingen har deltatt:	Anne Stine Eger Mollestad Marianne Abeler Britt Brestrup Trond Jørgensen
Konklusjon:	Saken hjemvises til Statens pensjonskasse for ny behandling og innhenting av ny spesialisterklæring i henhold til det særskilte mandat. Saksomkostninger i anledning klagen dekkes i sin helhet.

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Skadelidte har tjenestegjort i to kontingenter i ██████████, fra ██████████ til ██████████, og fra ██████████ til ██████████. Han har også tjenestegjort i ██████████ i ██████████ og i ██████████ i ██████████ til ██████████. Skadelidte har også tjeneste fra ██████████, i perioden ██████████ til ██████████, og i perioden ██████████ til ██████████.

Skadelidte er født og oppvokst på gård på ██████████ med søsken og foreldre. Hans oppvekst fremstår som normal, og det foreligger ingen indikasjoner på psykiske plager fra denne tiden. Skadelidte har siden tidlig alder vært aktiv innen en rekke ulike idretter med gode resultater.

Skadelidte avtjente førstegangstjenesten fra ██████████ til ██████████. I perioden ██████████ til ██████████ arbeidet skadelidte som elektromontør. I ██████████ reiste skadelidte til ██████████, og da han kom tilbake fra tjenesten begynte han å arbeide hos ██████████. Her var han frem til 1987. I perioden 1988 til 2001 var han tilsatt i ██████████, foruten de periodene han tjenestegjorde ute i internasjonale operasjoner. Han mistet jobben ved ██████████ i 2001 på grunn av omorganiseringer i virksomheten. Han gikk arbeidsledig frem til han reiste til ██████████ i ██████████. Da han kom tilbake fra denne tjenesten i ██████████, hadde han ingen jobb å gå tilbake til. Han var arbeidsledig frem til 2005, da han begynte på omskolering. I de neste fire årene gikk han på skole, og hadde diverse kortvarige arbeidsforhold ved siden av disse studiene. I 2009 begynte skadelidte å jobbe i ██████████, og reiste kort tid etter til ██████████. Arbeidsforholdet i ██████████ endte i 2012. Fra 2013 arbeidet han som tilsynsingeniør på elektriske anlegg, men var samtidig plaget med smerter i ryggen, noe som resulterte i hyppige sykemeldinger.

Skadelidte beskriver i dag flere hendelser fra de ulike kontingentene som han opplevde som svært traumatiserende. Dette er imidlertid ikke synliggjort på egenerklæringsskjemaene ved dimisjonen fra de ulike kontingentene han har deltatt i. Ved innrykk til tjeneste i ██████████ i ██████████ oppga skadelidte at han ikke hadde noen psykiske plager. Etter endt tjeneste i ██████████ samme år oppga han at han ikke hadde noen psykiske plager og heller ikke hadde vært utsatt for psykisk sterke opplevelser. I ██████████ fremgikk det av de psykometriske testene at skadelidte skåret svært lavt på skjema som måler angst og depresjon. Videre skåret han svært lavt på skjema som måler eventuelt posttraumatisk stress. I ██████████, etter hjemkomsten fra sin siste tjeneste i utlandet, oppga skadelidte at han ikke hadde psykiske plager, og at han ikke hadde vært utsatt for psykisk sterke opplevelser.

Skadelidte har i brev av 24. juni 2014 fremsatt krav om kompensasjon og billighetserstatning. Han hevder han har slitt med mareritt siden ██████████-tallet, og agorafobi siden ██████████-tallet. Første gang psykiske symptomer er beskrevet i legejournaler er fra juni 2013, hvor det fremgår at skadelidte her ikke klarte å sitte på bussen eller handle på kjøpesenter. Skadelidte ble etter dette henvist til Voksenpsykiatrisk poliklinikk (VOP) i ██████████, hvor han gikk til behandling i perioden 3. september 2013 til 11. desember 2015.

Skadelidte har i tidligere vedtak av 28. august 2015 fra Statens pensjonskasse (SPK), fått tilkjent kr. 450 338 i billighetserstatning. Vedtaket bygger på erklæring fra psykologspesialist ██████████ ved VOP i ██████████, som mener skadelidte har psykiske plager som følge av tjenesten i internasjonale operasjoner, og at disse plagene har gitt skadelidte en varig medisinsk invaliditet på mellom 35-54% i henhold til Helse- og sosialdepartementets invaliditetstabell.

I forbindelse med krav fremsatt under den særskilte kompensasjonsordningen, har SPK innhentet en spesialisterklæring fra spesialist i klinisk psykologi Trond Ivar Hegge. Han konkluderer i sin erklæring med at skadelidte sliter med F.32.1 Moderat depressiv episode, F.40.01 Agorafobi med panikkangst og

F.40.1 sosial fobi, men finner under noe tvil, ikke at disse diagnosene hos skadelidte har sin årsak i tjenestegjøringen fra internasjonale operasjoner.

Hegge vurderer også om skadelidte oppfyller vilkårene for PTSD, men mener skadelidte ikke oppfyller kriteriene for lidelsen under ICD-10 tabellen. Hegge skriver videre at det ikke foreligger noen dokumentasjon på umiddelbare reaksjoner og plager underveis eller etter de ulike tjenestene. Psykolog Hegge peker på at det foreligger andre faktorer, i form av samlivsbrudd og somatiske plager, som mulige årsaker til hans psykiske reaksjoner. Han skriver deretter at det er usikkert om livet til skadelidte hadde blitt annerledes dersom man tenker tjenesten borte.

SPK har i vedtak av 13. juli 2016 avslått skadelidtes krav om kompensasjon etter forskriften del I (35 G) og del II (65 G), med den begrunnelse at det ikke er årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske plager og FN-tjenesten.

Advokat Tuflått har på vegne av skadelidte påklaget vedtaket i brev av 26. august 2016. Klagen er fremsatt to dager etter at klagefristen på seks uker er utløpt.

SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Skadelidtes og hans advokat møtte for Klagenemnda. En representant SPK var også tilstede.

2. Nemndas vurdering

Klagen er ikke fremsatt rettidig og nemnda må derfor først ta stilling til om klagen likevel skal tas under behandling.

Klagefristen for vedtak under kompensasjonsforskriften er seks uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part, jf. forskrift av 24. juni 2011 nr. 651 om Klagenemnda, § 3.

I møtet forklarte advokat Tuflått at saken først var mottatt hos han den 18. juli 2016, og at klagefristen av den grunn ikke var oversittet. Dette var imidlertid ikke påpekt i klagen hans. På bakgrunn av de faktiske omstendighetene i saken, er nemnda av den oppfatning at uavhengig av om klagefristen i dette konkrete tilfellet er oversittet, vil særlige grunner uansett gjøre det rimelig at klagen blir prøvd.

Rett på ytelse etter kompensasjonsforskriften forutsetter at man er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre må den psykiske belastningsskaden ha medført varig ertvismessig uførhet, jf. forskriften § 3 første ledd.

Det er de alminnelige krav til årsakssammenheng som gjelder. For å legge til grunn slik årsakssammenheng, må det blant annet fremlegges en spesialisterklæring utarbeidet i samsvar med mandat fra Forsvarsdepartementet.

Det er ikke bestridt at skadelidte er psykisk syk. Spørsmålet knytter seg til om hans plager skyldes belastninger etter tjeneste i internasjonale operasjoner eller om hans plager er forårsaket av andre forhold. Psykologspesialist Nordhaug har i erklæring datert 28. mars 2015 konkludert med at skadelidte er påført en psykisk belastningslidelse i form av vedvarende personlighetsendring etter katastrofale livshendelser og har lagt til grunn enn varig medisinsk invaliditet på 35-54%. Erklæringen ble lagt til grunn for vedtaket om billighetserstatning. Nemnda bemerker at det av erklæringen ikke fremkommer om det er gjennomført tester for å fastsette noen diagnose. Erklæringen synes i større grad å være basert på psykologspesialist Nordhaugs observasjoner av skadelidte under samtale.

I forbindelse med krav om kompensasjon, er det 18. april 2016 innhentet en spesialisterklæring fra spesialist i klinisk psykologi Trond Ivar Hegge. Erklæringen er innhentet etter det særskilte mandatet for ordningen, og partene har vært enige om oppnevningen av den sakkyndige. Det er ikke reist spørsmål om habilitet i forbindelse med at Hegge er tildelt oppdraget. Nemnda finner likevel grunn til å bemerke at den sakkyndige er ansatt ved institutt for Militærpsykiatri og Stressmestring.

Hegge finner at skadelidte har utviklet F32.1 Moderat depressiv episode, F40. 01 Agorafobi med panikkangst og F40.1 Sosial fobi. Han fremholder videre at diagnosene kan inngå i F43.1 PTSD eller F 62.0 vedvarende personlighetsendring etter katastrofale livshendelser, men finner likevel ikke at det er tilstrekkelig årsakssammenheng.

Nemnda har også fått seg forelagt epikrise datert 24. april 2017 fra [REDAKTERT], der skadelidte har vært til behandling. I epikrisen er det etter et langt behandlingsforløp, lagt til grunn at skadelidte har fått utviklet vedvarende personlighetsforstyrrelse etter katastrofale hendelser gjennom de ulike tjenestene han har deltatt i. Dette samstemmer med det psykologspesialist [REDAKTERT] har diagnostisert og som Hegge antyder kan foreligge, om enn ikke med den sannsynlighetsovervekt han finner nødvendig for å konkludere med årsakssammenheng.

Etter nemndas syn gir ikke spesialisterklæringen og tilleggserklæringen fra psykolog Hegge de nødvendige avklaringer rundt skadelidtes psykiske plager. I den sammenheng vektlegger Hegge at det ikke er noen dokumentasjon på umiddelbar reaksjon eller på plager underveis. Han fremholder også at skadelidte har holdt skjult de plagene han har hatt, noe skadelidte åpent har forklart den sakyndige. Hegge antyder i den sammenheng at skadelidte om han hadde stått frem med sine plager, ville kunne ha unngått flere belastninger og fått hjelp tidligere. Det kunne etter Heggens syn, også ha bidratt til at man enklere kunne ha sortert ut årsaksforholdene. Hegge løfter i den sammenheng spørsmål ved om skadelidte av den grunn må stilles til ansvar for sine handlinger.

Hegge synes å legge til grunn at skadelidte må oppfylle kravene etter ICD-10 om en PTSD-lidelse. Nemnda har gjennom etablert praksis og i tråd med forarbeidene til forskriften om kompensasjon, lagt til grunn at det ikke er krav om at det kan oppstilles en bestemt diagnose for å få kompensasjon etter forskriften. Det er tilstrekkelig at man har en psykisk belastningslidelse som følge av tjenesten i internasjonal operasjon. Det er kjent at angst og depresjonsplager kan utvikles som sekundærplager til en initial posttraumatisk reaksjon og således være forårsaket av psykisk belastning under tjeneste. Samtidig er det også mulig at man utvikler angst- og depresjonsplager som selvstendige lidelser som følge av traumer i internasjonal operasjon. Videre kan slike plager opptre uavhengig av traumer og av ukjente årsaker. For nemnda er det sentrale hva som fremstår som mest sannsynlig. Nemnda finner ikke tilstrekkelige holdepunkter for å kunne ta stilling til dette, med bakgrunn i Heggens erklæring. Erklæringen besvarer således ikke tilfredsstillende de spørsmål saken reiser, basert på det foreliggende faktiske bevisbilde. Erklæringene fra psykologspesialist [REDAKTERT] og epikrisen fra [REDAKTERT] gir holdepunkter for at tjenesten kan være årsak. Dette bør utredes nærmere. Det må i den sammenheng også ses hen til skadelidtes somatiske bilde.

Nemnda finner det på denne bakgrunn påkrevet å få saken ytterligere opplyst. Vedtaket fra SPK oppheves og saken hjemvises derfor til ny behandling. Det skal i den forbindelse innhentes en ny spesialisterklæring etter det særskilte mandat for ordningen. Nemnda presiserer at innhenting av ny erklæring fra en ny spesialist bør skje i tett dialog mellom skadelidte og SPK. Saken bør for øvrig gis prioritet og følges opp utenom den alminnelige saksrekken.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr. 49 127,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 19 timer og 45 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Kravet er høyt, men nemnda finner etter en konkret vurdering å dekke det i sin helhet.

Skadelidte har også lagt frem reiseutgifter på tilsammen kr. 4961,-. Nemnda viser her til at skadelidte har fått medhold i at saken skal hjemvises til SPK for innhenting av ny spesialisterklæring, og utgiftene er derfor dekningsmessig innenfor forskriften. De fremsendte utgiftene knytter seg til reise med egen bil tur/retur Oslo – [REDAKTERT], til sammen 1210 km. Nemnda viser til at reiser på statens regning skal foretas på billigste måte. Reise med fly fra [REDAKTERT] til Oslo innebærer en vesentlig lavere reisekostnad enn reise med bil. Skjønsmessig dekkes reiseutgiftene ved fremmøte med kr. 3000,-.

3. Konklusjon

Saken hjemvises til SPK for ny behandling og innhenting av ny spesialisterklæring i henhold til det særskilte mandat.

Vedrørende saksomkostninger for klageomgangen skal SPK utbetale kr. 49 127,- inkl. mva. I tillegg dekkes reiseutgifter for skadelidte i forbindelse med møtet i nemnda med kr. 3000,-.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 11. desember 2017

Anne Stine Eger Mollestad
Leder av klagenemnda